

Implementering af FN's Verdensmål i et grænseoverskridende perspektiv

Foto: Aalborg Universitet

This project is financed with funds from the European Regional Development Fund.
Dieses projekt wird gefördert mit Mitteln des Europäischen Fonds für regionale Entwicklung.
Dette projekt er finansieret af midler fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling.

Interreg
Deutschland - Danmark

PUBLICERET AF

SARA, 2022

SARA er en forkortelse for "Sustainable Development Goals: Adaptable Indicators and Methods, Regional Development and Active Implementation".

Formålet er at tilpasse de globale mål til lokale forhold og organisationer og indarbejde dem i praksis.

Projektet sigter mod at etablere en varig og bæredygtig platform, som vil fortsætte aktiviteterne og indsamle viden om bæredygtighed efter SARA-projektets udløb.

Læs mere på hjemmesiden www.sara-interreg.eu

UDARBEJDET AF PARTNERKREDSEN

UDVIKLINGSRÅD SØNDERJYLLAND

TREFOR

KIELREGION

WIRTSCHAFTSFÖRDERUNG KREIS RENDSBURG-ECKERNFÖRDE

KREIS SCHLESWIG-FLENSBURG

REGION SYDDANMARK

Indholdsfortegnelse

Indledning	5
Indsigter fra netværks- og forum møder	6
Læringspunkter	8
Potentialet for en platform	12
Anbefalinger	14
Konklusioner	16

Indledning

Følgende dokument indeholder anbefalinger fra projektpartnerne vedrørende potentialet for etablering af en grænseoverskridende HUB, et forum eller en platform som kan understøtte yderligere implementering af FN's Verdensmål i offentlige og private virksomheder/organisationer.

Indsigter fra netværks- og forum møder

Der er en fælles forståelse for vigtigheden af bæredygtighedsdagsordenen blandt virksomheder, offentlige institutioner og erhvervsfremmeaktører i grænseregionen. Der er også en fælles erkendelse af, at vi kan lære en hel del af hinanden, når det drejer sig om at støtte virksomhederne i forståelsen og implementeringen af FN's Verdensmål, men også når det drejer sig om at integrere verdensmålene i strategierne og ikke mindst måle effekten.

Diskussionerne og vidensdelingen på forummøderne har vist, at relevansen af de enkelte verdensmål varierer fra virksomhed til virksomhed, og det samme gælder for offentlige institutioner og organisationer. Samtidig har virksomhederne forskellige forudsætninger for at arbejde med verdensmålene og bæredygtighedsdagsordenen som helhed. Der er forskellige organisatoriske behov, når målene skal omsættes til forretning.

Præsentationerne på forummøderne har vist, at succeserne fra de forskellige organisationer, der understøtter virksomheder i dag, kommer fra en systematisk tilgang eller ved hjælp af værktøjer som fx designtænkning. Pentathlon-rammen er en af de tilgange, der er blevet anvendt på den tyske side af grænsen med succes, når det drejer sig om at arbejde med komplekse sammenhængende emner som FN's Verdensmål. I Danmark har vi afprøvet forskellige internationale modeller som McKinsey SDG Guide og SDG Compass med en vis succes. Rammerne/modellerne kan ses i de følgende rapporter "[Dansk|version](#)" og "[Tysk|version](#)".

Erfaringerne mellem projekt- og netværkspartnere viser, at implementering af bæredygtighed i virksomhedens strategi og kultur spiller en væsentlig rolle for at realisere forretningspotentialer. Inddragelse og ejerskab blandt medarbejdere og ledelse er imidlertid vigtigt for den langsigtede succes.

Det er vanskeligt at måle gennemførelsen og virkningen af FN's Verdensmål i den enkelte virksomhed eller organisation, og det kræver indførelse af værktøjer og metoder, der på en eller anden måde også kan kvantificere og måle resultaterne af de bæredygtighedsspørgsmål, der behandles, for at sikre troværdig kommunikation til kunder, leverandører, investorer og andre interessenter.

Indsigten fra forummøderne viser, at der er mange potentielle partnere og initiativer, der kan hjælpe virksomhederne og organisationerne, men det kan være svært at matche virksomheden med det rigtige initiativ. Indsigterne viser også, at det kræver en stor indsats at identificere de virksomheder, der er mest motiverede for at arbejde med SDG/bæredygtighedsdagsordenen. Det er imidlertid også vanskeligt at identificere, hvor den bæredygtige omstilling skal starte, hvad den skal omfatte, og hvordan løsningerne skal implementeres og integreres i virksomhedsstrategien og gøres økonomisk fordelagtige.

Et sidste spørgsmål, der blev rejst på forummøderne, er omkring måling af resultater og fremskridt i forbindelse med FN's Verdensmål. Her er det særligt på områder, hvor der ikke er udviklet entydige indikatorer eller som er vanskelige at kvantificere.

Der er mange forskelle og ligheder mellem den måde, som danske og tyske aktører (offentlige institutioner, private virksomheder, erhvervsfremmeagenturer, uddannelsesinstitutioner osv.) arbejder med FN's Verdensmål på. Rammebetingelser, kultur og lovgivning påvirker arbejdet med verdensmålene forskelligt, men der er også mange ligheder som er mere universelle, nemlig løsningen på globale udfordringer, hvad enten løsningen kommer fra en tysk eller dansk virksomhed.

Læringspunkter

FN's Verdensmål er lige vigtig på begge sider af den dansk-tyske grænse, men Danmark har et lille forspring, når det gælder om at arbejde målrettet med FN's Verdensmål, men med det værende sagt, så har tyske virksomheder også arbejdet med bæredygtighedsdagsordenen i en lang årrække, dog ud fra en mere generel bæredygtigheds- og effektiviseringsdagsorden. De sidste to år og den stigende opmærksomhed omkring verdensmålene globalt har imidlertid gjort denne eksplicite dagsorden mere udtalt generelt i grænseregionen.

Et læringspunkt fra de afholdte forummøder er, at virksomhedernes fokus primært er på driften, især i kølvandet på Corona-pandemien, men de er opmærksomme på de stigende krav/ønsker fra kunder, borgere, interessenter, politikere og internationale institutioner om at levere mere bæredygtige løsninger, produkter og tjenesteydelser.

Erfaringerne i projektet har vist, at det er vanskeligt at komme i kontakt med virksomhederne, når det drejer sig om at drøfte bæredygtighed og verdensmål, ikke fordi de ikke vil, men fordi virksomhederne har deres fokus andetsteds. Den brændende platform for virksomhederne er ikke så nærværende, de har andre vigtigere emner at tage fat på, såsom de stigende omkostninger der er i hele værdikæden uanset sektor og branche.

De vigtige og meget nærværende drivkræfter i den bæredygtige omstilling er de kommende taksonomier og direktiver, som EU har fremlagt. De vil fungere som katalysatorer i den bæredygtige omstilling.

For den enkelte virksomhed består udfordringerne ofte i at vide, hvordan man skal starte processen med bæredygtig omstilling, identificere muligheder og risici, men også hvem der kan hjælpe, og hvordan vi finder ressourcerne (tid og penge) og matcher initiativerne med de faktiske krav fra kunder og interessenter. I Danmark er der mange lokale såvel som nationale initiativer, der tager fat på SDG'erne og bæredygtighed - men hvem skal de vælge?

Diskussionerne på forummøderne, som også var i tråd med de forskellige præsentationer, satte følgende struktur for, hvordan virksomheder kan arbejde med SDG'erne:

- Introduktion til FN's Verdensmål for offentlig-private virksomheder (forståelsesrammen).
- Identificere virksomhedens nuværende bæredygtighedsstatus.
- Identificere de verdensmål, der er mest relevante for virksomheden at tage fat på.
- Anbefaling af foranstaltninger og initiativer baseret på de identificerede og valgte verdensmål.
- Tilpasning af strategien, implementering og eksekvering.
- Overvågning af fremskridt og opfølgning på initiativer.
- Kommunikation om fremskridt og resultater.

Processen eller tilgangen er generisk og kan anvendes i både offentlige organisationer og private virksomheder. Den strategi, de følger, vil dog altid være individuel.

Både virksomheder og offentlige organisationer har brug for inspiration og hjælp til ovenstående proces med at forstå verdensmålene og oversætte dem til deres kontekst eller virkelighed. Derfor er nedenstående forudsætning også væsentlige at holde sig for øje:

- Verdensmålene bør oversættes til virksomhedens virkelighed og integreres i strategien.
- Verdensmålene skal gøres operationelle og praktiske for at blive integreret succesfuldt.
- Topledelsen skal tage ejerskab, og medarbejderne skal involveres.
- De formulerede mål skal overvåges, og indsatserne tilpasses løbende.
- Intern og ekstern kommunikation til samarbejdspartnere om status og fremskridt.

Ovenstående anbefalinger vedrører, hvordan man motiverer virksomhederne til at arbejde med verdensmålene og se relevansen i deres kontekst.

Nedenfor er nogle af refleksionerne i forhold til at finde de virksomheder, der er motiveret til at arbejde med verdensmålene:

- Hvordan man lokalt kan øge bevidstheden om verdensmålene og gøre dem relevante.
- Hvordan man kan skabe incitament for virksomheder, så de kan arbejde med verdensmålene.
- Hvordan man kan identificere de virksomheder, der motiverede mest.
- Hvordan man kan få de rigtige partnere ind i processen på det rigtige tidspunkt.
- Hvordan man kan holde sig opdateret og relevant ift. Verdensmålene, som konsulent.

Ovenstående emner er alle emner, som det vil være relevant at diskutere yderligere i et grænseoverskridende forum, da vi alle har opbygget en betydelig viden om verdensmålene og kan inspirere hinanden.

Danske erfaringer

I Danmark har der været et stærkt fokus på verdensmålene, siden de blev vedtaget i 2015. Målene er bredt anerkendt af topledelsen i danske virksomheder, som en stærk platform til at arbejde med bæredygtighed. Men dagsordenen er også meget kompleks og har et enormt omfang med 17 overordnede mål og 169 delmål. Det udfordrer ledelsen (virksomheden), når det gælder om at komme i gang og identificere potentielle mål/initiativer at forfølge.

Et andet læringspunkt fra arbejdet er, at siden SARA-projektet startede i 2020, har en ny dagsorden, nemlig ESG'erne vundet momentum i Danmark. Årsagen er, at den er mere virksomheds- og sektorspecifik, er bredt anerkendt som en ramme for arbejdet med bæredygtighed og er bredt anerkendt i den finansielle sektor. Den kan samtidig integreres i virksomhedens regnskabsaflæggelse. Desuden findes der organisationer som Boston Consulting Group, der tilbyder rådgivning om ESG-dagsordenen. Ecovadis og Bureau Veritas kan certificere resultatet.

Der er et stigende fokus på virksomhedsniveau på at bruge bæredygtighed som en måde at undgå risici på markedet i form af nye krav, hvad enten de kommer fra kunderne eller stammer fra nye EU-taksonomier, skatter eller lovgivninger om bæredygtighed og klimaspørgsmål.

Endelig er der mange aktører, både private og offentlige, der tilbyder deres tjenester til virksomhederne. Samtidig er der mange veje til at starte den bæredygtige omstilling på, f.eks. "cirkulær økonomi", grønne forretningsmodeller, "Verdensmål", "ESG'er", "livscyklusvurderinger" osv. Der er samtidig masser af støtte til virksomheder, der ønsker at gennemføre en bæredygtig omstilling.

Tyske erfaringer

Der er forskellige opfattelser af begrebet "bæredygtighed", da det ikke altid er relateret til miljø eller forbrug, men også kan omfatte mange andre aspekter såsom social bæredygtighed, fattigdomsbekæmpelse og sundhed. Verdensmålene er meget bredere end miljømæssig bæredygtighed, men det er ofte den dagsorden der vinder i virksomheden, hvormed de andre aspekter bliver overset.

FN's Verdensmål opfattes ofte som en teoretisk konstruktion, der er vedtaget af internationale organisationer og *kun* vedrører udfordringer i andre dele af verden, som er knapt så udviklede. Derfor kan konkrete værktøjer og metoder være med til at bringe verdensmålene og bæredygtighed ned på jorden og blive mere praktisk anvendelige. Ved hjælp af den tredobbelte bundlinjetilgang (TBL) kombinerer bæredygtighed altid økologiske, sociale og økonomiske aspekter - alle aspekter der er omfattet af de 17 verdensmål. En stor udfordring, men også en mulighed for SMV'erne er imidlertid, at kombinere og tilpasse deres strategi til alle tre aspekter eller i det mindste bruge de tre aspekter til at kvalificere de valg, de træffer, når det kommer til bæredygtig omstilling.

Da vi arbejdede med SMV'erne, stod vi over for visse udfordringer i forbindelse med sammenligning af data på grund af forskellige hensyn ifm. valg af verdensmål blandt andet i forhold til individuel

relevans, mangel på fælles indikatorer, men også virksomhedernes størrelse og brancher, som de repræsenterer, spiller en rolle. Erfaringerne peger på følgende fælles udfordringer, der skal løses i virksomhederne:

- Medarbejdere og ledelse mangler viden om verdensmålene.
- Medarbejdernes involvering i verdensmålene og løbende foranstaltninger (indikatorer)
- Operationalisering af verdensmålene og måling af succes

Konklusionen fra vores forummøde og workshops er, at der ikke findes én løsning, der passer til alle, idet hver enkelt privat virksomhed eller offentlig organisation står over for forskellige udgangspunkter i deres bæredygtighedsrejse/strategi. Det er vigtigt at give virksomhederne god indsigt i og viden om verdensmålene, modeller og understøttende ordninger. Et læringspunkt er dog, at alle kan lære af hinanden, når de diskuterer tilgang, handlinger og resultater. De skal have tillid til deres arbejde, få støtte til det næste skridt og iværksætte tiltag på egne initiativer.

Internt i projektgruppen er erfaringen, at FN's Verdensmål står højt på dagsordenen, uanset om det er i Danmark eller Tyskland eller blandt virksomheder eller offentlige organisationer. Det kræver dog en tæt involvering af virksomhedens samarbejdspartnere i den konkrete strategi - man kan ikke lave en strategi uden at inddrage udvalgte medlemmer i udviklingsfasen. I processen er man nødt til at opbygge kapacitet i form af viden, data, visualisering og kommunikation for at kunne overvåge udviklingen og vise potentielle resultater.

Potentialet for en platform

Den overordnede konklusion er, at der er et potentiale for en grænseoverskridende platform eller et forum med fokus på udbredelsen og tilpasning af FN's Verdensmål til en lokal kontekst, hvor man samtidig støtter virksomhedernes implementering af verdensmålene.

Målgruppen [Dansk perspektiv] vil være erhvervsfremmeorganisationer og offentlige organisationer og institutioner, da erfaringer på dansk side har vist at det er meget svært at motivere private virksomheder til at deltage i grænseoverskridende fora. Det indhold, der drøftes i forummet, skal dog have til formål at understøtte private og offentlige virksomheder i deres bestræbelser på en bæredygtig omstilling. Målgruppen i et tysk perspektiv vil i højere grad være SMV'er, som ikke i vid udstrækning har arbejdet med verdensmålene eller bæredygtighedsdagsordenen specifikt.

Forventningerne til et grænseoverskridende forum med hensyn til indhold er (blanding af danske og tyske perspektiver, da vi har forskellige målgrupper):

- Deltagerne skal have en god og solid forståelse af bæredygtighed og verdensmålene, inspiration til, hvordan man kan måle effekten og integrere bæredygtighed i virksomhedsstrategien.
- Indholdet skal være praktisk og anvendeligt - det kan være i form af specifikke værktøjer (Pentathlon Framework eller CSR-Check), metoder (Design Thinking), workshops osv.
- Indholdet skal fokusere på, hvordan virksomheder kan arbejde med bæredygtighed og verdensmål før, under og efter implementeringen.
- Inspiration til hvordan virksomhederne kan integrere bæredygtighed i deres strategi.
- Definere specifikke områder inden for bæredygtighed/verdensmålene og fokusere indsatsen fx inden for miljø, klima (CO₂-beregning), socialt engagement, digitalisering, cirkulær økonomi mv.
- Hvordan man motiverer virksomhederne til at indlede den bæredygtige omstilling - hvad er de vigtigste drivkræfter, hvad motiverer dem, og hvor er udfordringerne?
- Deling af bedste praksis og metoder fra begge sider af grænsen, som vil støtte eller forbedre virksomhedens bæredygtige omstilling - hvad der virker i Danmark og omvendt i Tyskland.
- Hvis målgruppen er virksomheder, kan der være behov for at oprette mindre fagligt specifikke netværksgrupper.

Efter at have drøftet forventningerne til en grænseoverskridende platform eller forum er der følgende udfordringer, der kan tages op:

- At finde og prioritere tid til at deltage i et grænseoverskridende forum.
- At finde de rigtige deltagere, især når det drejer sig om at engagere SMV'erne.
- At gøre emnerne relevante for alle deltagere og indsnævre fokus.
- At koordinere aktiviteterne med alle de andre aktiviteter på begge sider af grænsen.
- Finansiering af det grænseoverskridende forum og deltagernes tidsforbrug.

Ovenstående forventninger og udfordringer stammer fra det første forummøde i Flensborg og efterfølgende møder i Danmark og Tyskland samt drøftelserne projektpartnerne imellem.

Konklusionen er, at forventningerne varierer fra land til land, og der findes ikke én model eller tilgang, der passer lige godt på begge sider af grænsen - der *skal* indgås kompromiser. Vurderingen er dog, at der er et potentiale for at starte en platform eller forum med udgangspunkt i erfaringsudveksling og samarbejde omkring virksomhedernes videre bæredygtige udvikling og udbredelsen af FN's Verdensmål.

Anbefalinger

I det følgende beskrives de tyske perspektiver og overvejelser bag en grænseoverskridende platform. Platformen kunne bestå af to dele, hvor den ene del fokuserer på vidensdeling og udnyttelse, og den anden del består af et chat-værktøj. De to dele vil blive uddybet yderligere nedenfor. Målgruppen vil være erhvervsfremmeorganisationer samt vidensinstitutioner, der arbejder direkte med virksomhederne.

Den første del vil omhandle udveksling af oplysninger om verdensmålene, effektmåling og hvordan indikatorer kan anvendes. Denne del vil omfatte drøftelser og anvendelse af relevante målinger, eksisterende modeller, generiske løsningsmodeller og værktøjer.

På denne måde giver platformen SMV'erne relevante oplysninger til at iværksætte og/eller etablere en bæredygtighedsstrategi for dem selv. Der kan også være rapporter om bedste praksis fra andre virksomheder til rådighed. Problemer, som SMV'erne har oplevet, kan diskuteres, og mulige løsninger kan identificeres. SMV'er, der er relativt tidlige i processen med at anvende verdensmålene, vil opdage, at de ikke er alene. De vil kunne finde struktureret metoder, sparring og rådgivning der understøtter arbejdet med verdensmålene via platformen.

Anden del af platformen kunne omfatte et chatværktøj mellem SMV'er i samme branche, af samme størrelse eller med samme forudsætninger - for blot at nævne et par muligheder. Her vil der kunne finde direkte udveksling sted mellem parterne. De vil komme i kontakt med hinanden og drage fordel af hinandens erfaringer. Den store langsigtede gevinst for den dansk-tyske grænseregion vil være et levende netværk mellem SMV'er, som kan opbygge bedre forståelse for verdensmålene og potentielt identificere nye samarbejdspartnere.

I et dansk perspektiv er der ingen tvivl om, at bæredygtighed står højt på dagsordenen og der er en politisk vilje til at arbejde aktivt med verdensmålene. Erhvervsfremmeorganisationer og vidensinstitutioner har oftere tid og ressourcer til at engagere sig i bredere netværk og er mere tålmodige, når det drejer sig om "afkast af investeret tid". I Danmark vil den grænseoverskridende platform eller forum potentielt være i direkte konkurrence med de store klyngeorganisationer og private organisationer som Dansk Erhverv, DI, Global Compact mv.

Ikke desto mindre skal platformen være drevet af efterspørgslen fra markedet og ikke baseret på de enkelte organisationers og aktørers interesser - den skal være efterspørgselsdrevet. Fokus vil derfor primært være det samme som del 1 i de tyske anbefalinger, blot rettet mod at give vores målgruppe viden og værktøjer, som de kan bruge til at støtte SMV'er - derfor vil målgruppen for løsningerne være SMV'er, men løsningerne vil blive leveret af erhvervsfremmeorganisationer og vidensinstitutioner.

Platformen eller forummet vil potentielt give partnerne værdifulde oplysninger om, hvordan de kan støtte virksomhederne, og hvordan de tilbud, der præsenteres for virksomhederne, bedst kan udformes, da vi kan lære meget af hinanden. Platformen skal ligeledes behandle specifikke emner inden for bæredygtighedsdagsordenen og fokusere på udveksling og akkumulering af viden og

erfaringer om dagsordenen, og samtidig er det vigtigt, at der er en udvikling mellem de aktive deltagere.

Platformen vil være mindre formel end den tyske anbefaling, men også noget lettere at etablere. En vellykket, men mindre formel platform eller forum kan bane vejen for etableringen af den mere formelle platform med flere deltagere fra både offentlige og private partnere.

Finansieringen vil primært komme fra partnerne bag i form af arbejdskraft og en mindre finansiel indsprøjtning til at skabe den fysiske platform eller forum, der er nødvendig, f.eks. en webplatform osv. En anden mulighed ville være at samarbejde med eksisterende platforme i grænseregionen som f.eks. Fit4Job@WattenC, der allerede har en platform, som når ud til både offentlige og private virksomheder og organisationer på begge sider af grænsen.

Konklusioner

Følgende er de to overordnede anbefalinger fra projektpartnerne. Disse konklusioner har banet vejen for at ansøge om et nyt Interreg-projekt, der skal følge op på resultaterne fra dette projekt.

1. Eksisterende netværk og grænseoverskridende arrangementer

En anbefaling til den tyske side kunne være at slå sig sammen med allerede eksisterende netværk. Vi har nogle gode netværksgrupper, som for det meste er ret nye eller ret små eller kun er kendt "inden for bæredygtighedsboblen". Ved at slutte os til dem, kan vi støtte deres store arbejde og gøre eksisterende netværksgrupper mere kendt og samtidig bidrage med vores input fra to års specifikt arbejde på området. På den måde kunne vi bidrage til en allerede god løsning og gøre noget, der allerede eksisterer større – i stedet for blot at åbne endnu en platform. Det kunne være en mere bæredygtig løsning generelt set.

For at inddrage den grænseoverskridende faktor kunne der være særlige grænseoverskridende arrangementer, hvor vi inviterer interesserede parter fra Danmark og Tyskland og/eller der kan arrangeres virksomhedsbesøg for at få indsigt i andre løsninger og understøtte erfaringsudvekslingen. To gode eksempler på allerede eksisterende netværk kunne være "GWÖ-Stammtisch" (af Economy for the Common Good-regionalgruppen KielRegion) eller "Netzwerk Nachhaltigkeit Schleswig-Holstein" (af Bündnis eine Welt SH).

2. Muligt opfølgingsprojekt "GRØN.business"

Efter SARA-projektet kan der med rette etableres et opfølgingsprojekt, hvor formålet vil være at understøtte virksomhedernes bæredygtige omstilling. Det bør søges som et Interreg-projekt og er derfor velegnet til grænseoverskridende netværkssamarbejde. Der er sendt ansøgning til Interreg om medfinansiering af projektet "GRØN.business", som fokuserer på at skabe praktiske tjenester og værktøjer for små og mellemstore virksomheder og for erhvervsfremmeorganisationer i grænseregionen.

Et af målene med projektet er at etablere en tysk-dansk ambassadør og/eller vidensgruppe, der skal fremme bæredygtig udvikling, fungere som inspiration til udbredelse af best-practice-metoder og have regelmæssig erfaringsudveksling hinanden imellem. Gruppen kan tage over, hvor SARA sluttede, og holde udvekslingen i gang inden for det store netværk, som SARA har skabt over de sidste to år. Projektansøgningen om finansiering af GRØN.business er indsendt til Interreg, og projektstart er planlagt til opstart marts 2023.

AUGUST 2022

www.sara-interreg.eu